

nazaj. Mi smo imeli svoje glavne in deželne zборе. Unih tudi absolutizem ni odpravil, čeravno jih vlada po boji na Beli gori ni več sklicala. Deželne zборе pa smo po stanovskem zastopu neprenehoma imeli do 1848. leta. Tudi smo imeli svojo administracijo, svoje uradnike in deželne sodnike in pa svojega zastopnika — deželnega kancelarja na strani kralja našega. V vseh teh rečeh smo bili popolnoma samostojni in od drugih dežel neodvisni. Te notranje avtonomije še celó po boji na Beli gori nismo zgubili, marveč jo je celó Ferdinand II. v svojem imenu in v imenu svojih naslednikov slovesno in odločno priznal. Še le pod cesarico Marijo Terezijo (1749. leta) je absolutizem nam vzel česko dvorno kancelijo, našo domačo samostojno administracijo in pravosodje.

Naši deželni zbori so se posluževali najvažnejših ustavnih pravic pred in po bitvi na Beli gori, ker oni so dovoljevali novince (rekrute) in davke pa sklepali postave. Davke so dovoljevali naši deželni zbori do 1848. l., — o drugih zadevah jim je absolutizem krajšal pravice. Te glavne pravice je cesar Ferdinand I., ki še živi, priznal 1848. leta.

So li te naše pravice mar le pravlice? Dunajski politiki si ne vejo družega svetá, kakor tega, da tem našim starejim pravicam nasproti stavijo svoje nove od 1862. in 1867. leta. Zdaj pa se trobi po svetu, da nasproti tem našim pravicam, katerih stvariti nismo pomagali in katerih dozdej nismo priznali, ni nikakoršnega državnega prava, češ, da „ni pravice zoper pravico“. Naši politični in narodni protivniki trdijo, da je Avstrija že izgotovljena pravna država in da naj mi pred vsem priznavamo to ustavo, po tem še le se oni morejo pogajati z nami. Na to pa mi odgovarjamo: „prvo je pogodba z nami, po tej pa pride še le drugo.“ Ako mi to storimo, kar naši politični in narodni protivniki od nas zahtevajo, bilo bi to toliko, kakor da se mi vdamo jim na milo in nemilo. Po takem bi mi isto storili, kar je storila vlada pri Magjarih, da jim je najprej ministerstvo dovolila, potem pa še le ž njim denarstvene zadeve rešila; nepovoljni nasledek tega pa je bilo to, kar sta ministerstvo in državni zbor sama spoznala, da se je potem moralo v vse dovoliti, kar so Magjari zahtevali.

Al se bode to, o čemur smo si zdaj navskriž z vlado, poravnalo po naših željah, tega ne vemo. Nam se ne mudí, mi lahko čakamo in to tem več, ker je trdna volja našega naroda, da on ne za stopinjo ne zgreši postavne pote. Ali pa se drugim mudí, tega mi ne vemo. Dunajski časnikarji se pač grozno motijo, ako na vse grlo kričijo po svojih listih, da je ljudstvo po deželi drugačnih misli, kakor so voditelji naši v Pragi! Naš narod ni nezrel v politiki; on sam, brez našega poduka, zná dobro ločiti jedro od lupine, teorijo od praklike. Naš narod vé, da mu bo ponóva českega državnega prava „kruha“ dala, zato se drži svojih narodnih in političnih pravic.“

To je jedro tako imenovanega „českega“ vprašanja, kateremu vsak pravi Avstrijan želí pravične rešitve.

Dopisi.

Iz Srbije 12. maja. Dr. J. K. (Dalje in konec.) — Okoli Karanovca se je večkrat strašno kri prelivala; okoli današnjega i okoli starega, ki je bil na puškomet od sedanjega, o katerem pa več sledú ni. Se vé, vse je minljivo na svetu. Babilon i Ninive so se izgubile v proteku več vekov; al Karanovac v proteku 60. let!

1789. leta, ko je Lavdon Belgrad pokal, je udaril

general Mihajlović s srbskimi četami i samovoljci srbskimi naravnost na Karanovac, i od tod je mahal i tolkel na vse strani; vzel je Kruševac i drl naprej proti Nišu; vzel je Užico, Studenico itd. i je grozil Novemu Pazaru. Iz Karanovca je on Turkom zaprl vsa pota s svojimi na razne strani razposlanimi četami, da niso mogle Belemu gradu v pomoč priti. Povsod so bili pobiti. Takrat se je namreč ves narod srbski nad Turka vzdignil, pod raznimi kapitani, med kterimi je bil najslavniši Koča Petrović, zato se po njem ta vojska imenuje „Kočina krajna“ ali „Kočin rat“, tudi „Nemški rat.“ Črni Jurij je bil takrat koplör pod generalom Radićem in se je hrabro pretepal okoli Užice in Požege itd. Od časa te vojne srbski narod na Avstrijo grozno mrzi, kajti takrat je Avstrija obljubila srbskemu narodu, da ga ne bo dala nikoli več pod Turka priti, ako jí pomogne in se vzdigne na Turka. Narod je Avstriji verjel, se radosten vzdignil, tolkel i zapodil Turke pod dobrimi generali i z avstrijskim orožjem iz vse današnje Srbije i še dalje naprej. Al Avstrija je delala „račun brez oštirja“; car Jožef II. umrje, i generala Lasci-a krivijo, da se je dal podkupiti i je brez svinca na Turke pokal. Koča Petrović je po izdajstvu prišel živ Turkom v pest, ki ga živega na kol nataknejo. Turki so predrli v Banat, pretepo in zapodijo Avstrijance; na Francozkem je začelo strašno vreti, Avstrija je mogla s Turkom mir storiti in mu vse zemlje takraj Save in Donave dati. Najbolje se pa je junak Črni Jurij na Avstrijo nasrdil, ker on se je v omenjeni vojni izvrstnega junaka posebno pri Požegi in Užici skazal ko avstrijski koplör. Al Avstrija njegovih zaslug ni priznala in ni ga nagradila niti mu dala za znak odličnosti sreberne svetinje na prsi, kakor jih je mnogim manj zaslužnim dala. To je pa Črnega Jurija tako razjezilo, da je stopil iz avstrijske vojske in ko svinsk trgovec v Srbii živel do leta 1804. To leto je on srbski narod navdušil, da je drl na Turka i ga iz vse Srbije iztiral; na svojo roko i pamet i „srečo junaško“ srečno bojeval do 1813. leta, dokler ni na smrt zbolel; zbog tega ni naroda več mogel voditi, nego je moral narod pustiti i Avstrijo i od toda bežati v Rusijo, ker Avstrija ga je imela pod nadzorom kakor nekega razbojnika ali tako na priliko kakor je imela despota Brankovića, prvega pisatelja srbske povestnice, v Hebu (Eger).

Ako ne idemo na Turka, hočem „Novicam“ popisati vse življenje na dolgo i široko slavnega junaka Črnega Jurija, ki je od hlapca, svinskega trgovca, hajduka povzdignil se v vojskovodja i kneza srbskega, ker vrlo je zanimivo njegovo življenje i v povestnici brez primere. On je bil uvek i zmirom poln poštenosti i narodoljubja. Edina nesreča njegova bila je ta, da ni sveta, to je, ljudi poznal i je sebičnike i nesposobnike za ministre i vojskovodje postavljaj. Ker je bil pošten skoz i skoz, zato je poštenega tudi vsakega mislil. On ni živel za sebe, nego za narod. Al to mano (pogreška), da ni poznal ljudi, moramo spregledati, kajti težko je samega sebe i ljudi poznati; tudi Kristus, naš Odrešenik, se je prevaril i je med dvanajst apostoli imel neverno izdajico Iškarjota.

Vendar kamo sem zašel s svojim pisanjem. Naj tedaj končam i rečem: Z Bogom za danes!

Iz Maribora. (Nasvèt ljudskih shodov ali slovenskih taborov). V „Slov. Gospod.“ pozivlja gosp. dr. M. Prelog v imenu začasnega odbora rodoljube v dogovor, kako naj bi se na slovenskem Štajarskem osnovali ljudski zbori. Shod za ta dogovor bode 7. dne julija ob 3. popoldne v mariborski čitalnični dvorani; do tega časa pa naj se tudi pismene izjave izvršijo. Dr. Prelog začinja svoj poziv s tem, da željo izrekuje,

naj bi zdaj, ko imamo postavno pravico za zbirališča pod milim nebom, se tudi Slovenci po vseh okrajnih zbirali v pogovore, kakor to delajo tudi bratje Čehi, in po tem vvodu prestopi na take zборе (tabore) na Štajarskem ter nasvetuje nekatere točke, okoli katerih naj bi se sukale razprave, štajarskim okoliščinam primerne, namreč: „1) Število slovenskih štirskih poslancev v deželni zbor se naj pomnoži po razmeri prebivalcev do 22 poslancev; 2) v štirskem odboru naj bosta dva odbornika Slovenca; 3) naj se napravi odsek c. k. slovenske namestnije štirske; 4) uradnikom služečim na slovenskem Štirskem naj se postavi obrok, doklej imajo biti vešči jeziku slovenskemu v govoru in pismu; 5) slovenska gospodarska šola in slovensko gospodarsko društvo; 6) ravnopravnost jezika na glavnih in srednjih učilnicah; 7) odštevanje prineskov za nemške zavode in ustanovitev slovenskih.“

Da pa ta predlog ne ostane na papirji, pozivlje dr. Prelog vse štirske rodoljube, odlikaše, deželne poslance, duhovnike, posestnike, odvetnike, biležnike, zdravnike, učitelje in uradnike slovenske, kateri se s to mislijo zlagajo in jo hočejo izvršiti pomagati, da se dogovori določen načrt, ki se slavni vladi predloži, tako tudi čas in mesto prvemu slovenskemu taboru na štirskem Slovenskem in za to voli izvršiven odbor.“

Iz Zagreba. Národno našo pevsko društvo „Kolo“ napravi v nedeljo 5. dne t. m. izlet v Jurjevac, s kojim bode spojena svetkovina v spomin tisočletne proslave svetih bratov Cirila in Metoda. Ob 11. uri je svečana služba božja v cerkvi sv. Jurija, ob 1. uri véliki obéd, po obedu poje društvo na raznih mestih perivoja na zabavo občinstvu.

Izpod visokih gorenskih strmin 22. junija. F. P. Sekvestracije, ktera nas je toliko let težila in našem premoženju res krvave rane sekala, smo se, hvala Bogú! znebili. Pravdali smo se čez 40 let, vendar brez vspeha, le kar smo pravdarskim doktorjem zdajali, brez tega smo bili; prosili smo povsod, kjer smo vedeli in znali; in povsod so nas z nadepolnimi obljubami odpravili, k našem blagru pa le niso nič pripomogli. Pregovor: „obljubiti pa dati je preveč“, se je pri nas le predobro potrdil. — Pretekli teden je bila v Radolici zopet obravnava zastran gozdov; pri tej priložnosti so se srenje: Kranjska gora, Podkóren, Rateče in Belapeč tako pogodile, da so odstopile vsaka nekaj boršta cesarju, drugi gozdi pa so ostali srenjam v last. Res, da veliko nam je odpadlo, vendar pa smo hvaležni, da je še do tega prišlo; zdaj saj vemo, koliko da imamo in da to, kar imamo, smemo mirno uživati. Tiste gospode pa, kateri so nam k nemili nam sekvestraciji pripomogli, pa vprašamo zdaj: Kaj ste vendar dosegli s tem, da ste nam ta težavni jarm naložili? Ste mar s tem komu kaj koristili? Naravnost vam moram reči, da prav nič! Mar več ste škodovali državi in gozdom, največ pa nam ubogim Dolincem. Povejte mi: ali nam bote mógli kdaj povrniti veliko škodo, ktero ste nam storili? Tukaj gotovo nikdar, tam bo pa prepozno. — Nadjali smo se letos posebno dobrega pridelka, toda zdaj se nam je vse drugače pokazalo. Odkar je sneg skopnil, nam le enkrat še ni dež do dobrega premočil; suša je neizrečeno velika, zemlja je razpokala, trava je do malega zgorela, jaro žito odrasti ne more, druga žita nam tudi ne bodo mógla toliko dati, kolikor so obetala.

Iz Notranjskega 20. junija. — I — S posebnim veseljem pozdravljamo nasvet našega domoljubnega predsednika kupčijske in obrtnijske zbornice gosp. V. C. Zupan-a o napravi domače (kranjske) asekuracije zoper nesrečo ognja. Ta naprava nam je v prvi vrsti potrebna:

Naj naša lastna moč,

Ostane nam v pomoč!

Da pa se ta zavarovalnica brž ko je mogoče ustanovi, moramo si biti sami sebi, to je, drug drugim porok: „viribus unitis“ (z združeno močjo). Da je pa naša ta korist hitreje gotova, treba je deželne postave: „vsak gospodar je zavezan, svoja poslopja in pridelke pri kranjske zavarovalnici pod kaznijo zavarovati.“ In gotovo se bo letno plačilo precej tako znižalo, da ne bo 100 ne 50, tudi ne 30 kr. od slamnatih in lesenih poslopij, od ceglatih pa še ne 10 kr. od 100 gld. treba plačati. — Zraven zavarstva proti škodi požara je pa še nekaj družega živa potreba, namreč, zavarstvo za živino, kajti pogin živinčet še bolj pogostoma kakor ogenj ubogemu kmetu sive lasé dela. Gospodje! vzemite tudi zavarstvo živine v pretres, in skalo nepozabljivosti si s tem utrdite!

Od kranjsko-kraške meje 16. junija. — Z — Prinašam Vam drage „Novice“ za nas žalostni popis o prihodnji letini. Rekel bo morebiti kdo: nikoli Vam ni letina po volji! A tak, ki bi nam hotel očitati, bo imel vedno več z nami i mi sami sè seboj skrbi, kajti čem bolj se gozdi in šume brijejo, tem slabeje bomo stali, ne samo gledé na pridelke, temuč v obče. Ne morem si kaj, da ne bi potožil, kako čudno nasprotno si je vedenje naše vlade o gozdnih zadevah: od ene strani si na vso moč prizadeva goličave in kamnite kraške puščave povzdigniti, na drugi strani pa je zopet ona sama kriva, da gozdi ne v letih, ampak v mesecih ginejo, in to po tem, da je dovolila, da se gozdi soseskini razdelijo. Da delitev gozdov med posamne lastnike *) ne bode naše dežele pripravila samo ob potrebna drva, steljo itd. in to posebno na Notranjskem, to menimo, vlada gotovo vé; a tega menda ne vé, da pridemo po tej poti tudi ob naše studence. Po vsem tem bo vse kmetijstvo brez dvombe šlo pod zlo! Kdo je nekdanj mislil — kar se kakih 4—5 let pri nas vidi — da se bo smradljivi dim od požiganja ljubljanskega mahú po naših notranjskih okrajnih razpinjal, kakor se sedaj godí, če količkaj burja vleče. Ali ni tudi to jasen dokaz, da se naši zatiravki „burji“ po taci vladnih vredbah vrata odpirajo in se tako naše kmetijstvo uničuje? Izsekovanje gozdov je tudi krivo, da kakor hitro se k dežju pripravlja, je pa tudi burja precej na nogah, ki oblake razpodí, in to večidel v družbi sè zahodnim vetrom. Pa tudi če kake kaplje dežja na naša medla tla padajo, vale jih burja posuši.

Al pustimo za sedaj to in povejmo kaj o letini. Ozimina je letos pri nas in skor po celem Krasu zaradi ozebenih in po burji osušenih tal zeló malo vredna, ter pičel in slab pridelek obeča. Po vsem jo je tudi stanovitna suša preteklega in pa tega meseca tako redko in špičasto v zrnu in slami naredila, da nam bode komaj pol navadnega pridelka dala. Krompir, koruza, jarovina in sočivje se ravno še sè sušo prepirajo, in če nam izdatnega dežja Vsegamogočni kmalu ne dá, smo — ob ves ta pridelek. Pri držéči ulagi je pa vendar še nekaj upanja do teh pridelkov. Trava je tudi po močvirnih tleh redka, in čeravno bo senó ravno zaradi suše bolje nego sicer, dobimo ga četrti del gotovo manj od lani. Po debeljnah močvirnatih se je tudi uže vsa drobinica posušila, senó bo debelo in dobra tretjina ga bo po taci travnikih mimo lani. Po tančinah je pa uže ob vso nado, kajti trava se je posmodila po neprenehani vročini in tukaj kôsa večidel ne bode nič dela imela. Sadje je neka strupena rosa precej v zavrgljeju ocvrla in umorila. Posebno češplje, ktere so lansko leto ubo-

*) Ako bi lastniki dobljeni svoj kos gozda marljivo gleštali, ima individualna razdelitev pač veliko prednost pred občinsko lastnino, kajti kar koli je „gmajna“, ni nič vredno: vseh je, pa nobeden nič ne stori za zboljšek. Vred.

gemu kmetu marsikak zastaran žulj ozdravile, so letos odpovedale. Lansko leto so tudi po enih krajih tepke dosti k živežu pripomogle, a letos še cvele niso. Edina češnja je letos nekaj dala. Pri Tomaju, Dutovljah, Skopem itd. so pa tudi gosenice gospodarile ter sadno drevje in drugo tako ošmrčale, da ima božično obličje. Po vrhu vsega hudega pa brijejo tudi kobilice ostalo travo. Uboga živina začenja iz paše lačna hoditi, in po Krasu kmalu vode za ljudi in za živino ne bo. Po takem se nam letos v resnici slaba kaže, v obličju tega, da so uže vsi koti revščine polni. Čeravno drug družega tolažimo, vendar vsi se strahom premišljujemo, kaj da bode, ker leto za letom je huje. Nobenega zaslужka ni in letina je slaba, dajanja pa vedno več. Prosijo si ubogi ljudje (kmetovalci) dela v Trstu, na Reki, v Gorici in tudi povsod, kjer ga kaj čutijo; al nazaj hodijo gladni, ker je povsod preveč delavnih rok, za eno jih je deset! Bogajme pa tudi ne dobijo, ker kmet nima nič, bogatin pa sebe gleda in reveža od sebe podi. Uže na preseljevanje ljudstvo misli, a strašijo ga vendar sporočila preselnikov iz ptujih dežel. Kaj bode tedaj in kako bode?! Edina vinska trta se hoče letos obnesti ter ponaša se uže z lepimi grozdi.

Iz Podgadovca blizo Dola ob Kresu. — Če tudi se rad ne pričkam, vendar ne morem molčati na dopis „iz Dola“ v 24. listu. — O ceni tistih konj, ki ju je strela ubila, ne rečem nič — morebiti je številka bila le — tiskaren pogrešek. Kar pa se tiče novega mostu čez Bistrico, ni res, da bi bili poprejšnje županstvo kaki gosposkini ogledi ovirali; saj jih je bilo več, v kakošen namen, ne vem; če bi potreba bilo, bom pa lahko povedal. Tudi ta je prazna, da poprejšnji župan ni s sosesčani tako ostro ravnal kakor sedanji, — kolikor tlake, koliko kazni in koliko nepotrebne dela je bilo, tudi o tem lahko natančen popis dam. O večkrat omenjeni drevesnici pa bi le to prašal: ali se bode v nji več solate in druge zelenjave pridelalo kakor mladih drevesec? — Zavoljo učitelju na dolgu ostalih 49 gold. smo se 17. maja prepričali, ko je župan vso faro skupaj sklical in je vsak prašan bil, ali je plačal ali ne, in takrat se je izvedelo, da samo dva kajžarja nista popred plačala; plačala sta isti dan; kar je zaostal neki polgruntar, zato se ne sme fara raznašati po svetu. To zahteva ljubezen do fare od vsacega farana in vsacega, kdor v fari ali od fare živi. In tako naj bode konec besedi! — Zdaj naj pa povem še hudodelstvo, ktero se je zgodilo 18. dne t. m. ponoči po sv. Rešnjem telesu pri naši farni cerkvi. Na desni strani cerkve je cerkovnik vrata zjutraj odprta našel, odprto pa tudi skrinjo, dobro sè železom okovano in sicer s tremi ključavnicami zaprto. Koliko je vkradenega, ne vem, toliko pa vem, da obligacij je bilo blizo 6000 gld., ki jih je ropar pustil. Po takem sodimo, da ta „priatelj cerkvenega premoženja“ zna saj dobro brati, če ne tudi pisati, in da ni s hribov domá!

Podgadovec.

Iz Ljubljane. Veseli novici, ki jo je prinesel naš list v 25. številki, da nam je železnica gorenjska gotova, moremo dodati drugo radostno sporočilo, ktero smo izvedeli od gosp. dr. Tomana, ki je ravnokar došel iz Dunaja, in to zadeva dolensko stran — železnico dolensko. Dr. Toman je namreč v imenu ljubljanskega odbora c. kr. ministerstvo prosil predprave (Vorconcession) za trasovanje železnice iz Ljubljane do Karlovca ali do kakega družega kraja v zvezo s hrvaškimi in dalmatinskimi že zdaj obstoječimi ali saj namenjenimi železnicami. Vladi je ta železnica zelo všeč in dr. Toman upa, da se bode prav kmalu začelo trasovanje; zaklad za stroške trasovanja je tudi že dr. Tomanu zagotovljen. Se vé, da jutri še ne

bode ta železnica gotova; al dr. Toman je pri gorenjski železnici sijajno spričal, da izpelje, česar se loti.

— Za gotovo se pripoveduje, da v malo dneh se začne zopet županovanje visokocenjenega našega župana dr. Coste.

— Nekteri menijo, da je rajnca Marija Svetina, po domače Medijatovka, svoje premoženje zapustila škofijstvu ljubljanskemu. To pa je skozi in skozi napačna misel, zapustila je premoženje svoje — razun nekterih legatov — le za dobrotne namene, med kterimi je odločno imenovala sirotnišnico, in škofijstvo s korarstvom vred ima le oskrbovanje tega premoženja v rokah; pooblastenca tej veliki zapuščini pa sta po sklepu škofijstva in korarstva gosp. korar Pavšlar in dr. Costa.

— Kakor „Danica“ naznanja, sta državna naša poslanca gospoda Lovro Pintar in grof Barbo pred odhodom iz Dunaja izročila papeževemu poročniku na Dunaji za sv. Očeta na Kranjskem nabrani denar (8460 frankov).

— (*Matičin odsek za izdavanje knjig*) je imel 27. dne t. m. sejo, pri kateri je tajnik o tiskanji letošnjih knjig poročal to-le: „Vodnikove pesmi še niso v tiskarnici, ker g. Levstik še ni izročil obljubljenega rokopisa. — „Slovenskega Štajarja“ so gotovi prvi trije oddelki (8⁵/₈ pól). Imelo bi se bilo po obljubi štajarskih rodoljubov letos tiskati 8 oddelkov, a 4. in 8. nista izgotovljena, 5. pa je imel nezgodo, da je, kakor g. dr. Vošnjak naznanja, pogorel v požaru pisateljevega rojstnega doma; zaradi tega g. dr. Vošnjak nasvetuje, naj cela ta knjiga izhaja še le v prihodnjem letu.“ Odsek gledé na to, da to, kar je natisnjena, so samostojni trije oddelki, in tedaj za izdajo pripravni, „Matica“ pa bi toliko tiska težko shranjevala leto in dan, je sklenil, da se letos izdá kolikor je že tiskanega, prihodnje leto pa, da se tisk nadaljuje in dovrši. — „Letopisa“ se stavi 8. pól in prihodnji teden pojde poročalni del „narodnega koledarja“ v natis, tako, da bode konec meseca julija dotiskan ves koledar za 1869. leto. — Tudi „Olikani Slovenec“, ki obseže 6—7 pól, se dovrši do 1. avgusta. — Zavoljo „Stanko Vrazove slovstvene slovenske zapuščine“ vprašala se je „ilirska Matica“, ali ne bi hotela svoji posestrimi slov. Matici izročiti te zapuščine, da jo spravi na svetlo? Odgovor še ni došel. — Gosp. Ferdo Kočever nasvetuje, naj Matica razpiše nabiranje narodnega literarnega blaga. Odsek sklène, da se ta nasvet odboru predloži na razpravo v prihodnji seji, ki bode v četrtek 9. julija popoldne ob 5. uri v mestni dvorani.

— Meseca septembra in oktobra se bojo vojaki, ki so na odpustu (urlaubu), sklicali za vaje z novimi puškami (iglenkami), in sicer vsak le za 14 dni ali še za krajši čas. Sklicalo se jih bo v vsem skupaj na Kranjskem kakih 1500, sklicali pa se bojo v 4 razdelkih vsi.

— V Ljubljani zdaj za nekoliko dni biva gospod Toman, polkovnik v kralj. angleški vojski v Indiji. Častiti naš rojak (Ljubljančan), čeravno 23 let na tujem svetu ni slišal domačega glasú, še vendar precej gladko govori slovenski.

— Ker bo ljubljanski grad vprihodnje spet jetnišnica za hudodelce civilnega stanú, so v nedeljo ponoči iz grada po železnici odpeljali v Terezín vse jetnike vojaškega stanú, med njimi nektere poprej imenitne osebe.

— Iz gotovega vira nam je gledé na „zastavico“ poslednjega lista došlo sporočilo, da celo letošnje leto c. kr. deželna vlada ni predrugačila nobenega predloga knezoškofijskega ordinarijata, in da tudi zdaj ni pred njo nič tacega, da bi druge misli bila.

— Odsek izvoljen za načrt postav novega društva pod naslovom „Društvo za vresničenje in varstvo narodnih pravic“ je dovršil svojo nalogo. Po takem bo mogoče konec tega tedna osnovano postaviti predložiti c. k. vladi v potrjenje.

— „Triglav“ naznanja v poslednjem listu, da zaradi sestavka v 25. listu „Unsere Deutsch-Liberalen“ (naši nemško-liberalci) toži c. k. državna pravdnika vrednika „Triglava“ po §. 302. kazenske postave zaradi pregreška zoper javni mir in red. Glavna obravnava te tožbe bode 2. dan julija dopoldne ob 9. uri.

— (Nenavadna osvečava ljubljanske čitalnice.) V nedeljo 28. junija okoli 10. ure zvečer je tresčilo v gosp. Sovanovo hišo, v kateri je čitalnica. Gostje, ki so bili v gostilnici in obrnjeni v vogal, kamor je udarila strela, videli so ognjen trak; počilo je kakor iz puške, tako da so najprej pogledali, ali ni kdo puške sprožil v sobi. Še le potem, ko ni bilo videti dima, bili so prepričani, da je udarila strela, ki je v veži ugasnila plinovo luč in raztopila svinec, s katerim je zvarjena železna cev. Plin je bil precej prižgan ter je gorel, kakor popred. V gostilničnih sobah strela ni zapustila sledú, le od stresa je nekoliko ometa odpadlo od stropa; v dvorani pa je v zahodnem vogalu, ki stoji ob nunskem vrtu, skozi strop predrla. Omame ni bilo celó nobene, tudi smradú ni čutil nikdor.

— Spet smo videli izvrstno lepo rdeče grozdjice, na velicah vejah bolj drevju kakor grmovju podobnih iz vrta gosp. Vode-ta v Dolu.

— Društvo „Sokol“ je napravilo svoj drugi poletni izged preteklo nedeljo. Zbralo se je v telovadnici Sokolov nad 60 v lični sokolovski obleki in po kratkem nagovoru staroste g. Jož. Debevca in podstaroste g. P. Grazelli-a odšli so z godbo proti Ježici. Bralo se je vsacemu živo na obrazu, da se nadja preveselih ur danes, in ni se motil. — Brzo stopaje za zastavo po taktu godbe pridejo Sokolovci do Urbančeka. Krasen slavolok in smrekice, na katerih so vihrale narodne zastavice, kazale so že od daleč vsacemu, da v tej in v vseh sosednih vaseh bivajo prijatelji Sokolcev. Po kratkem pozdravljanju in spremljanju od ljudstva pod slavolokom pri „ruskem caru“ in županu ondotnemu, pri katerem se le toliko ustavijo, da ga pozdravijo in se za prijazni sprejem zahvalijo, do gostilnice Alešove, v kateri je bil prvi počitek. Tudi tu je bil pozdrav presrčen in vse je Sokolovcem kazalo, da mu nobena sila ne more odvrniti prijateljev. Med tem, ko so Sokolci z mnogimi prijatelji iz Ljubljane pri Alešovih počivali, se je slišal že unkraj Save strel za strelom. Zahvalivši se Alešovim za dobro postrežbo odrinejo Sokolovci spremljani od velike množice proti črnuškemu mostu. Na koncu mosta jih zopet pozdravlja slavolok z napisom: „Na zdravje!“ — „Živio!“ in črnuški možnarji pokajo na griču, da se veselje razlega krog in krog. Sokolci se vrnejo tu na levo proti Gameljnam, kamor pelje lepa cesta v senci in ko prepevaje dospejo blizu spodnjih Gamelj, stopijo v vrsto in stopajo proti vasi. Ko jih vgladajo Gameljčanje, začno zopet možnarji pokati in grejo jim naproti. Na slavoloku pred vasjo, od ktereга naprej je bil nalašč napravljen lep drevored, se je bralo: „Bog živi Slovence naše brate.“ Presrčnega sprejema v spodnjih, srednjih in zgornjih Gameljnah popisati z besedami, ni ti mogoče, dragi bralec, ako sam nisi bil priča. Nalašč napravljeni drevoredi, pokanje možnarjev, živio-klici, srčni pozdravi na mnogih slavolokih: vse to je kazalo, da mu je Sokol mil gost. V gornjih Gameljnah je prišla godba na proti in skoz lični slavolok z naslovom: „Živila Slovenija!“

„Za sv. vero in krščanskega cesarja!“ so potovali Sokolovci proti Šmartnu. V Šmartnu zopet živahen, preprijazen sprejem. Pokanje možnarjev, živio-klici ljudstva, slavolok z naslovom: „Živi ves rod slovenski!“ so prepričali vsakega, da tu bivajo navdušeni domoljubi. — Zdaj je pa vse vrelo proti Tacnu. Nekaj streljajev pred vasjo sprejme Sokolovce velika množica ljudstva z prelično zastavo, in tej množici na čelu stalo je 20 deklet, izmed katerih zala Koširjeva Francika s prisrčnim govorom pozdravlja Sokolce takole:

„Častiti domoljubje! Dovolite mi, da vzdignem svoj glas, ter izrečem in Vam naznanim svoje misli v imenu vseh svojih sosedov. Radostno nam bije srce videti Vas, predragi domorodci, pred pragom domačim. Srčna hvala Vam, da ste nas razveselili in počastili danes s svojim prihodom, in da hočete obiskati našo cerkvice. Neizrečeno smo veseli, da imamo danes priložnost pokazati Vam, dragi bratje, da tudi mi ljubimo narod. Zagotovimo Vas danes vedno biti z Vami enacih misli. Zatoraj zdihnem z Vami vsemi iz globočine srca: Oj da bi nam previdnost božja dala, da bi vera rodila slogo in ljubezen, da bi se pobratil narod v teh k večni slavi po besedah pesnika:

Če nam je ljubezen mati

In sloga nas pobrati

Večna bo Slavjanom čast.

Zatoraj, delajmo za vero, dom, cesarja, da nam Slave bo sijala zarja, pokažimo, da vsi, vsi smo korenine prave, otroci Slave. Saj vikše dolžnosti in slavnije ni, kot za domovja čast, blagor in srečno rast delati, dokler naš Triglav stoji.“

Po končanem govoru so pripela zala dekleta vsacemu Sokolcu šopek cvetečih rožic na prsi. Po krepkem odzdravu g. Nolja so dospeli kmalu v Tacen, kjer so tudi bili drevoredi narejeni in na 3 slavolokih se je bralo: „Na zdravje“, „Bog živi Slavjane“ in „Vse za vero, dom in cesarja!“ Tu je bila sv. maša, pri kateri so naši pevci, kakor je to že navada, izvrstno peli. Po opravljeni službi Božji se napoti zopet vse proti Koširju na kratek počitek. In spet možnarji pokajo in velika množica zbranega ljudstva jih pozdravlja in igrate jim dve godbi. Ustavijo se na Koširjevem travniku: prijazno pomenkovanje, petje, godba, ples — vse to je dalo času perutnice, da kar na enkrat je bila pol treh popoldne. Tromba zapoje in naglo so Sokolci v vrsti, da z veliko množico korakajo proti Vižmarjem, kjer jim doni zopet pokanje možnarjev. — Vižmarčanje jim izročé pismeni pozdrav; po srčnem odzdravu in izrečeni zahvali se napotijo naprej, da pridejo na obed v Št. Vid. V vasi, v kateri so bili tudi lični slavoloki napravljeni, jim pridejo naproti iz Št. Vida trije fantje, pravi junaci, na konjih, in tako je šlo vse navdušeno proti Št. Vidu, kamor jih je vabil slavolok z naslovom „Bog daj srečo!“ Kmalu so dospeli do Kraljiča; pri vrtnih vratih je dobil vsak Sokolovec šopek. Tu je bila glavna postaja. Hitro so vsi sedeli za mizami za obed pogrnenimi. Med obedom je vedno več gostov prihajalo iz bližnjih vasi, iz Ljubljane, iz Kranja, iz Loke, tako, da niso dobili na vrtu več prostora in se jih je moglo veliko na travnik vmakniti. Danes je bilo prav pravo ime „Kraljiču“, kajti kraljevalo je veselje, kakor da bi bili v raji. „Beseda“ se je po 5. uri začela z govorom, ktereга je govorila mlada deklica Kraljičeva z veliko pohvalo tako-le:

Iz vseh obrazov sije radost živa,
Povsód veselje glasno se odkriva,
Topóvi z gričev pokajo pozdrave,
Povsód vijó slovenske se zastave,

In lok za lokom olepšava cesto,
Slovesnost oznanjuje vsako mesto,
Cvetoče deklice, mladi junaki,
Žené, otroci, stari že možaki
Iz krajev raznih semkaj so se zbrali,
Da z nami bi svečanost praznovali.
In kaj pomenja to gibanje glasno?
Kaj hrup letá in pripravljanje krasno?
V Šent-Vidu se veseli god praznuje,
Vsa fara naša dânes se raduje,
Da si učilnico je vstanovila,
Ki v nji bo nje mladina se modrila;
Raduje pa se poleg tega tudi,
Ker društva slavnega pri nas so údi;
Priletel „Sokol“ k nam je plemeniti;
Sprejéti ga in sebe ž njim čestiti
Želimo, njega srčno pozdravljáje, —
Naj vé, da je prišél v domače kraje!
Tedaj veselja dvojnega nam sreča
Ob enem dviga srca plamenéča.
Naj tórej bi učilnica cvetéla,
Sadú stotéro blazega iméla,
In Bog nam blagoslovi to napravo!
Bog živi „Sokol“, daj mu vspeh in slavo!
Kar z nami vred gotovo vse Posavje
Želi mu, kliče z nami vred: na zdravje!

Potem so pela Št. Vidska dekleta tako ljubko, da ploska ni bilo ne konca ne kraja, dokler niso ponovile nekterih pesmic. Da bi hoteli o burki „Ključec je od smrti ostal“, še kaj pohvale pisati, nosili bi le vodo v Savo.

Po igri se je zopet začelo živahno gibanje na obširnih prostorih Kraljičevih in trajalo je do mraka. Le prehitro so dali ljubljene gospod fajmošter osmo uro biti — kaj kmalu potem je trobenta zapela na odhod. Društvo in njih spremljevalci se napravijo na pot v Ljubljano. Po vsej poti jih ljudstvo prijazno pozdravlja z živio-klici in v Šiški začno streljati, ko slišijo, da se Sokolci bližajo, akoravno se je takrat precej huda ploha vlila. Brez najmanjše nezgodice je pripotoval Sokol v svoj tabor ljubljanski. Tù ni bilo treba nobenih žandarjev in nobenih družih varhov — ljubezen naroda mu je najbolji varh, in to se je kazalo zopet danes očitno in tako, da si „Sokol“ ta dan zapiše sè zlatimi pismenkami v kroniko svojo.

— (Zahvala.) Prebivalcem vasi Stošce, Ježice, spodnjih, srednjih in zgornjih Gamelj, Smartna, Tacna, Vižmarjev, Št. Vida in Šiške in vseh vmes ležečih manjih vasi se zahvaljuje za ljubeznjivi, prijateljski, ob enem tudi sijajni in velikanski sprejem pri izgredu dne 28. junija odbor Sokolov.

Novičar iz domačih in ptujih dežel.

Iz Dunaja. Po 13mesečnem zborovanju je državni zbor dunajski zdaj do 1. septembra odložen, vendar se menda ne bode spet sklical 1. septembra, ker se 22. avgusta pričakuje sklic deželnih zborov. Državni zbor je v tem času 98 postav deloma dovršil, deloma pričel; 59 je že potrjenih od Njegovega Veličanstva, 27 pa še ne; 12 postav se še le snuje; med temi postavami jih je 18, ktere je državni zbor sam sprožil. Deželam, ktere zadevajo nove postave, gré sodba: za koliko se bo po njih okreplil notranji red in državna veljava navzunaj, — za koliko se bode razvilo duševno življenje različnih narodov, — ali bo zlato solnce narodne ravnopravnosti posijalo pred vrata vsacemu narodu, — ali bo cerkev naša katoliška popolnoma svobodna, — ali se bode povzdignilo kmetijstvo, obrtnijstvo in kupčijstvo

in po vsem tem blagostanje državljanov itd. V važnih zadevah državnih se je dunajski državni zbor uklanjal glasoviti „Zwangslage“ (sili), ki se je kakor bleda nit iz ogerskega zbora vlekla skozi mnoge najvažnejše razprave dunajskega zbora; ali je ta „Zwangslage“, ki je uničila staroslavno ime „Avstrije“ in na njeno mesto postavila Cislajtanijo in Translajtanijo, v stanu zidati trdno, stanovitno poslopje, učila bode še le skušnja, in to temveč, ker v Cislajtaniji ni še rešeno česko vprašanje, v Translajtaniji pa ne hrvaško ne srbsko ne erdeljsko razun še mnogih družih važnih narodnih vprašanj.

— Dve reči delate živo razgibanje v ministerstvu: ena je ostri govor papežev zoper nove verske postave, ki je, kakor časniki pripovedujejo, ministra dr. Giskro tako razsrdil, da je zahteval, naj se pri tej priči slovo dá papeževemu poročniku na Dunaji, vendar temu niso pritegnili drugi ministri; — druga reč je sprava s Čehi, za ktero si posebno prizadeva državni kancelar Beust, kteri se je ministerstvu zeló zameril s tem, da je brez njih znanja in dovoljenja se v pogovor spustil s prvaki českimi. Za gotovo slišimo, da se nit sprave prede naprej in da ni nemogoče, da bi se doseglo porazumljenje.

— Nekdaj zeló mogčnega gospoda, tudi na Koroškem, Kranjskem in Hrvaškem znanega c. k. dvornega svetovalca pri c. k. najviši sodnji dunajski Schwab-a so unidan zaprli zavoljo goljufnega ponarejanja menjic in drugih pisem.

Hrvaško. — Kakor se kaže, se hrvaška deželna deputacija vendar ne bo dala v kozji rog vgnati po ogerski. Hrvatje nočejo, da bi Reka bila ogerska; v skupne stroške nočejo plačati več kakor 1 milijon in pol; Ogrji zahtevajo 3 milijone in 700.000 gold., — Hrvatje hočejo, da so njih uradniki domači ljudje in da iz peštanskega ministerstva, v katerem sedi tudi en hrvašk minister, vsi razpisi in dopisi jim dohajajo v hrvaškem jeziku.

Česko. V naši deželi je prav živahno življenje. Narod se po več krajih zbira v ljudske skupščine in se posvetuje o deželnih potrebah; vrednike časnikov pa sodnije tudi prav pogostoma zapirajo in z globami kaznujejo.

Ogerska. Ministerstvo je zbornici poslancev predložilo novo rekrutno postavo v prevdarek in sklep.

Rim. — V skrivnem zboru 22. junija so sv. Oče popolnoma zavrgli verske postave, ki jih je naredil dunajski državni zbor in vsled svoje apostolske postave izrekli, da so te postave na vekomaj neveljavne.

Srbija. Danes je važni dan za Srbijo; narodna skupščina voli si novega kneza; skor gotovo je, da bode izvoljen 14letni Milan Obrenović, kterege so pri dohodu v Beligrad 23. u. m. sijajno sprejeli. Glavar zakletnikov, ki so kneza Mihajla umorili, je advokat Pavl Radovanović.

Monakovo. Grof Chorinsky, bivši cesarski nadlajtenant, ki je pomagal svoji ljubici Juliji Ebergeniji, da je zavdala ženo njegovo v Monakovem, je bil 27. dne u. m. na 20 let v ječo obsojen. Zemlja ni kmalu nosila tako zavrženega človeka kakor je ta grofovski hudodelnik; vse žive dni je stregel prav po živinsko le po ženstvu: Kurent je bil njegov bog!

Listnica vredništva. Gosp. Sl. v Čep: Občinska postava je veljala zarad domovinskih pravic od 1859. do 1863. leta, ko je domovinska postava postala veljavna.

Kursi na Dunaji 30. julija.

5% metaliki 57 fl. — kr. Ažijo srebra 113 fl. 10 kr.
Narodno posojilo 62 fl. 50 kr. Cekini 5 fl. 51 kr.